

УДК 658.5:005.21

В. М. Головачко,
к. е. н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5993-0873>

В. І. Гулянич,
здобувач вищої освіти ОНС "Доктор філософії", спеціальність 076 Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність, Мукачівський державний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-4548-9464>

Ю. Р. Бродович,
ст. викладач, завідувач кафедри інженерії технологій та професійної освіти,
Мукачівський державний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-6458-3553>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.1.127

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТНИХ СТРАТЕГІЙ БІЗНЕСУ

V. Holovachko,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting
and Taxation and Marketing, Mukachevo State University

V. Hulyanych,
The higher education applicants' educational and scientific degree "PhD",
specialty 076 Entrepreneurship, Commerce and Exchange Activities, Mukachevo State University

Yu. Brodovych,
Senior Lecturer, Head of the Department of Engineering Technologies and Professional Education, Mukachevo State University

MODERN APPROACHES TO COMPREHENSIVE EVALUATION OF BUSINESS COMPETITIVE STRATEGIES

Класичною основою гнучкості будь-яких стратегій є оцінка. У цьому контексті особливе значення має саме розробка та впровадження комплексних підходів до оцінки сукупності дій і рішень, які бізнес приймає для досягнення конкурентних переваг на ринку та забезпечення стабільного попиту на свою продукцію і послуги в умовах конкуренції. Відтак, метою цієї статті є аналіз сучасних підходів до комплексної оцінки конкурентних стратегій бізнесу з акцентом на їх гнучкість, адаптивність та здатність забезпечувати стійкість конкурентних переваг. У межах дослідження звернуто увагу на те, що дотримання принципів комплексної оцінки повністю забезпечується через різноманітні оцінювальні підходи, які охоплюють або дозволяють інтегрувати гнучкі параметри, що забезпечують синтез даних про внутрішні ресурси конкурентних стратегій бізнесу, поведінку споживачів, дії конкурентів, ринкові тенденції та інновації. Серед основних підходів, що реалізують завдання всебічного та системного аналізу і синтезу даних, ми виділили параметричні моделі, що базуються на сталих перспективах. Серед них: модель tableau de bord, модель збалансованої системи показників, модель "Піраміда ефективності", модель Ер2м, модель "Квантового вимірювання досягнень", модель Лоренца Мейсела та модель "Ділове вікно управління". Доцільність виділення цього підходу зумовлена тим, що, згідно з характеристиками зазначених моделей, кожна з них є багатомірною структурою, яка об'єднує напрями, здатні забезпечити формування повного і точного переліку параметрів, важливих для розуміння змісту застосовуваних бізнесом конкурентних стратегій. Серед додаткових підходів, що здатні забезпечити виконання завдань системного аналізу конкурентних стратегій бізнесу, ми окреслили такі, що базуються на змінних і гнучких перспективах (орієнтирах, через які здійснюється процес пошуку оцінки). Це, зокрема, "Ернст & Янг", "Катерпіллар", "Хьюлетт-Паккард", "Джайкейс". Доцільність виділення цього підходу зумовлена тим, що, згідно з характеристиками зазначених моделей, вони не обмежені конкретними перспективами, відтак відкриті до трансформацій, які визначають багатомірність відображення змісту конкурентних стратегій через врахування специфічних умов і потреб бізнесу.

Classically, the foundation of flexibility in any strategy lies in evaluation. In this context, the development and implementation of comprehensive approaches to assessing the set of actions and decisions taken by a business to achieve competitive advantages in the market and ensure stable demand for its products and services in a competitive environment becomes particularly important. Thus, the article aims to analyze modern approaches to the comprehensive evaluation of competitive business strategies with an emphasis on flexibility, adaptability, and ability to sustain competitive advantage. The study emphasizes that adherence to the principles of comprehensive evaluation is fully ensured through various assessment approaches that encompass or allow the integration of flexible parameters. These parameters facilitate synthesizing data on internal resources of competitive business strategies, consumer behavior, competitor actions, market trends, and innovations. Among the main approaches that implement the tasks of comprehensive and systematic analysis and synthesis of data, we have highlighted parametric models based on stable perspectives. These include the tableau de bord model, the Balanced Scorecard model, the "Pyramid of Efficiency" model, the Er2m model, the "Quantum Measurement of Achievements" model, the Lorenz Meisel model, as well as the "Business Management Window" model. The relevance of highlighting this approach is determined by the fact that, according to the characteristics of the mentioned models, each of them is a multidimensional structure that combines directions capable of ensuring the formation of a complete and accurate list of parameters crucial for understanding the content of competitive strategies applied by businesses. Among the additional approaches capable of ensuring the execution of tasks related to the systematic analysis of business competitive strategies, we have outlined those based on variable and flexible perspectives (benchmarks through which the evaluation process is conducted). These include "Ernst & Young," "Caterpillar," "Hewlett-Packard," and "Jikays". The relevance of highlighting this approach is determined by the fact that, according to the characteristics of the mentioned models, they are not limited to specific perspectives, thus being open to transformations that define the multidimensional reflection of the content of competitive strategies by considering the specific conditions and needs of the business.

Ключові слова: конкурентне планування; стратегія; оцінка; інтеграція кількісних та якісних показників; дії конкурентів; ринкові тенденції.

Key words: competitive planning; strategy; evaluation; integration of quantitative and qualitative indicators; competitor actions; market trends.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У динамічному, висококонкурентному середовищі суб'єкти бізнесу змушені постійно реагувати на зміни в ринкових умовах, використовувати інноваційні підходи до стратегічного управління. Слідкуючи таким тенденціям всі більше суб'єктів бізнесу розвивають моделі адаптивного конкурентного планування, адже воно дозволяє переглядати конкурентні стратегії в дій конкурентів або зміни в законодавчому полі. Зокрема, адаптивне конкурентне планування активно застосовується такими суб'єктами бізнесу, як компанії, як Tesla, Toyota, Ford, Pfizer, Johnson & Johnson, Novartis тощо. При цьому наголошуємо, що гнучкість стратегій для таких суб'єктів бізнесу стає все більш значущим фактором, який дозволяє їм не лише зберігати конкурентоспроможність, але й ефективно діяти на ринку в умовах глобалізації, цифровізації та швидких змін у споживчих потребах.

Класично основою гнучкості будь-яких стратегій (фінансових, виробничих, інноваційних, конкурентних) є оцінка. У цьому контексті особливого значення набуває саме розробка та впровадження комплексних

підходів до оцінки сукупність дій і рішень, які приймає бізнес для досягнення конкурентних переваг на ринку та для забезпечення стабільного попиту на його продукцію та послуги в умовах конкуренції. Це зумовлено тим, що така оцінка дозволяє виявляти сильні та слабкі сторони обраних стратегій, визначати їхню відповідність поточним і перспективним умовам ринку, а також знайти оптимальні способи їх коригування.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Серед джерел, у яких реалізовано дослідження різних підходів до комплексної оцінки конкурентних стратегій бізнесу, слід зазначити напрацювання таких авторів, як Кизим М.О., Пилюпенко А.А., Зінченко В.А., Сендзюк М.А., Науменко І.В., Сохацька О.М., Смерека С.В. та ряду інших. Однак проблемним аспектом є те, що ці праці здебільшого зосереджені на конкретизації змісту моделей оцінки, залишаючи недостатньо уваги специфіці застосування кожної з них у реальних умовах бізнесу. Це обмеження пов'язане з тим, що багато з таких досліджень акцентують увагу на теоретичних основах і формалізації моделей, без глибокого аналізу того, як саме ці моделі можна адаптувати до конк-

Основні принципи комплексної оцінки конкурентних стратегій бізнесу (визначають базові риси підходів, які здатні допомогти всебічно проаналізувати сукупність стратегічних заходів, що є частиною конкурентних стратегій бізнесу)					
Принцип 1. Цілісність та інтегрованість		Принцип 2. Динамічність і адаптивність		Принцип 3. Мультиперспективність	
↓					
Супутні принципи комплексної оцінки конкурентних стратегій бізнесу (визначають ефективність шляхів досягнення конкурентних переваг на ринку)					
Принцип 1. Інтеграція кількісних та якісних показників	Принцип 2. Увага до можливих ризиків та невизначеності	Принцип 3. Орієнтація на результативність та ефективність конкурентних переваг	Принцип 4. Оцінка на основі релевантних даних	Принцип 5. Інноваційність та постійне вдосконалення	Принцип 6. Чітке розуміння змісту конкурентних переваг.

Рис. 1. Принципи комплексної оцінки конкурентних стратегій бізнесу

Джерело: сформовано автором на основі [1; 3; 6—7].

ретних умов підприємств і ринкових змін. Залишаються відкритими питання, як забезпечити ефективне впровадження моделей на практиці та як адаптувати їх до постійно змінюваного конкурентного середовища.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою цієї статті є аналіз сучасних підходів до комплексної оцінки конкурентних стратегій бізнесу з акцентом на їхню гнучкість, адаптивність та здатність забезпечувати стійкість конкурентних переваг.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У межах дослідження наголошено, що сучасні підходи до комплексної оцінки конкурентних стратегій бізнесу являють собою сукупність методичних засад, спрямованих на всебічний аналіз ефективності, адаптивності та конкурентоспроможності бізнес-стратегій в умовах динамічного ринкового середовища. Зазначена спрямованість завжди базується на основних та супутніх принципах комплексної оцінки [3]. У рамках цього дослідження окреслення такої спрямованості здійснено на основі даних, представлених на рис. 1.

Так, звертаємо увагу, що серед основних принципів комплексної оцінки, які визначають базові риси підходів, які здатні допомогти бізнесу всебічно проаналізувати сукупність стратегічних заходів, що є частиною конкурентних стратегій бізнесу [3; 7]:

1. Цілісність та інтегрованість. Передбачається, що така оцінка має охоплювати всі аспекти конкурентної стратегії підприємства та сформувати повне уявлення про ознаки її ефективності, враховуючи специфіку бізнесу, а також внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на конкурентоспроможність.

2. Динамічність і адаптивність. Передбачається, що така оцінка має бути реактивною до ринкових тенденцій, зміни в технологіях чи поведінці споживачів. Реактивність допомагає бізнесу коригувати конкурентні стратегії в реальному часі, зберігаючи релевантність базових конкурентних переваг.

3. Мультиперспективність. Передбачається, що така оцінка має забезпечити аналіз конкурентної стратегії з тих точок зору, які є найбільш значущими для конкретного суб'єкта бізнесу. Крім того, оцінка повинна враховувати як короткострокові, так і довгострокові результати.

Звертаємо увагу, що серед супутніх принципів комплексної оцінки конкурентних стратегій бізнесу, які визначають ефективність шляхів досягнення конкурентних переваг на ринку [1; 3; 6]:

1. Інтеграція кількісних та якісних показників. Зокрема, значущі для конкретного бізнесу кількісні показники (наприклад, фінансові результати, частка ринку) повинні поєднуватися з якісними (наприклад, рівень задоволення клієнтів, інноваційна здатність), що дозволяє максимально точно ідентифікувати конкретну конкурентну перевагу.

2. Увага до можливих ризиків та невизначеності, що виникають на шляху до реалізації стратегії. Передбачається, що така оцінка повинна враховувати потенційні загрози та можливості для розширення конкурентних переваг, як тільки такі виникають на ринку.

3. Орієнтація на результативність та ефективність конкурентних переваг. Передбачається, що основний акцент оцінки має бути зосереджений на результатах, які досягнуті суб'єктом бізнесу в межах реалізації конкурентної стратегії. Важливо не лише оцінити поточні результати, але й визначити, чи наявні конкурентні переваги здатні забезпечити довгостроковий успіх.

4. Оцінка на основі релевантних даних. Передбачається, що така оцінка має базуватись на найбільш актуальних даних, що збираються через різні інформаційні системи, аналітичні платформи та інші інструменти. Це гарантує точність і обгрунтованість оцінки конкурентних переваг на ринку.

5. Інноваційність та постійне вдосконалення. Передбачається, що така оцінка має ґрунтуватися на інноваційності, що має забезпечуватися через постійне вдосконалення застосовуваних інструментів. Це забезпечує збереження конкурентоспроможності та актуальності стратегій у майбутньому [5].

6. Чітке розуміння змісту конкурентних переваг на ринку. Передбачається, що суб'єкт бізнесу має обирати показники оцінки виходячи з чіткого розуміння того, які фактори надають їй перевагу перед конкурентами на ринку, і як ці переваги можуть бути використані для досягнення стратегічних цілей

Погоджуючись із висновками Сендзюк М. А. та Науменко І. В. [6], варто зазначити, що додержання принципів комплексності оцінки в повній мірі забезпечується через використання різних оціночних підходів, які вже охоплюють або можуть бути доповнені гнучкими параметрами. Ці параметри дають змогу здійснювати синтез даних щодо:

Таблиця 1. Основні моделі, що є основою для комплексної оцінки конкурентних стратегій бізнесу

Модель оцінки	Особливості застосування моделі, що гарантують її цілісність та інтегрованість	Основні ракурси оцінки, що забезпечують мультиперспективність	Підтримка моделі з боку інформаційних технологій, що гарантують динамічність та адаптивність
Збалансованої системи показників	Дозволяє об'єднати в одній оцінювальній структурі як фінансові, так і нефінансові аспекти діяльності організації, що забезпечують цілісне бачення ефективності конкурентних стратегій	Оцінює ефективність конкурентної стратегії бізнесу через чотири перспективи: фінанси, клієнти, внутрішні процеси, навчання та розвиток.	Програмне забезпечення для збору і аналізу даних з різних джерел (ERP, CRM-системи) для інтеграції показників.
Піраміда ефективності	Дозволяє об'єднати в одній оцінювальній структурі показники, ранжовані згідно з ієрархією цілей. При цьому на кожному рівні відбувається узгодження між стратегічними та операційними завданнями	Оцінює зв'язок між локальними завданнями й загальними стратегічними завданнями, а також ефективністю бізнес-процесів на різних рівнях	Використання BI-платформ для відстежування прогресу завдань і формування звітів.
Er2m	Дозволяє об'єднати в одній оцінювальній структурі показники створення доданої вартості через інтеграцію фінансових і нефінансових показників, що забезпечують цілісне бачення конкурентних переваг	Оцінює зв'язок між створенням доданої вартості та конкурентоспроможністю у довгостроковій перспективі, враховуючи стійкість і адаптивність конкурентних переваг.	Підтримка засобами BI-платформ для моделювання та прогнозування вартості, збору та обробки даних для оцінки конкурентних переваг.
Квантового вимірювання досягнень	Дозволяє об'єднати в одній оцінювальній структурі параметри прогресу виконання конкурентних стратегій та погляд на очікувані зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищах.	Оцінює зв'язок між параметрами конкурентних стратегій та поточних зовнішніх умов.	Використання BI-платформи для моніторингу зовнішнього середовища та обробки даних
Лоренца Мейсела	Дозволяє об'єднати в одній оцінювальній структурі операційні і стратегічні показники через визначення ключових факторів успіху та їхню оцінку за допомогою ІТ.	Забезпечує комплексну оцінку взаємозв'язку ключових ресурсів, факторів успіху та показників ефективності у досягненні стратегічних цілей.	Використання BI-платформ для аналізу даних, обробки результатів, планування та моніторингу діяльності.
Ділове вікно управління	Дозволяє об'єднати в одній оцінювальній структурі показники, що дозволяє оцінити конкурентні стратегії з позицій фінансових і нефінансових результатів.	Забезпечує комплексну оцінку взаємозв'язку аспектів управління підприємством через інтеграцію фінансових, операційних та стратегічних показників, що дозволяє оперативного адаптувати стратегії.	Підтримка через інтеграцію ERP і CRM-систем для збору та аналізу всіх показників, що надає змогу швидко коригувати конкурентні стратегії.

Джерело: сформовано автором на основі [1; 4; 6].

- внутрішніх ресурсів конкурентних переваг;
- поведінки споживачів;
- дій конкурентів;
- ринкових тенденцій;
- інновацій.

Водночас зазначений перелік не є сталим і повинен формуватися та трансформуватися відповідно до актуальних потреб і специфіки бізнесу. Зазначимо, що основою добору параметрів для таких систем оцінки є принцип розподілення задач між множиною ресурсів (обчислювальних одиниць), що забезпечує оптимізацію загального процесу їх опрацювання. На цю особливість звертають увагу Маслиган О. О., Кулініч Т. В., Сойма С. Ю. [3].

Серед основних підходів, що реалізують завдання всебічного та системного аналізу і синтезу даних, ми

виділили параметричні моделі, що базуються на сталих перспективах (ключових аспектах або напрямках, через які здійснюється процес пошуку оцінки [1]). Серед них: модель tableau de bord (Тб), модель Збалансованої системи показників, модель "Піраміда ефективності", модель Er2m, модель "Квантового вимірювання досягнень", модель Лоренца Мейсела, а також модель "Ділове вікно управління" [3]. Доцільність виділення цього підходу зумовлена тим, що, згідно з характеристиками зазначених моделей, кожна з них є багатомірною структурою, яка об'єднує напрямках, здатні забезпечити формування повного і точного переліку параметрів, що важливі для розуміння змісту застосовуваних бізнесом конкурентних стратегій (табл. 1).

Зазначимо, що окреслені вище моделі забезпечують чітке розуміння ефективності реалізації конкурентних

тних стратегій бізнесу за умови використання сучасних інформаційних технологій для підтримки оцінювальних процесів. Зокрема, такі IT-інструменти, як ERP-системи, CRM-системи, BI-платформи, дозволяють автоматизувати процеси збору, аналізу та інтерпретації даних, що значно підвищує точність і швидкість оцінювання. Використання цих технологій сприяє добору потрібних фінансових і нефінансових показників, моніторингу ключових ресурсів конкурентних переваг і факторів конкурентного успіху, а також оперативному коригуванню конкурентних стратегій бізнесу (відповідно до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищах).

Серед додаткових підходів, що здатні забезпечити виконання завдань системного аналізу конкурентних стратегій бізнесу, ми окреслили такі, що базуються на змінних і гнучких перспективах (орієнтирах, через які здійснюється процес пошуку оцінки). Серед них: "Ернст & Янг", "Катерпіллар", "Хьюлетт Паккард", "Джайкейс" [3]. Доцільність виділення цього підходу зумовлена тим, що, згідно з характеристиками зазначених моделей (табл. 2), вони не обмежені в конкретних перспективах, відтак відкриті до трансформацій. Зазначимо, що мова йде не про всі, а лише про технологічні трансформації таких моделей засобами інформаційних технологій, які визначають багатомірність відбиття змісту конкурентних стратегій через врахування специфічних умов і потреб бізнесу.

Зазначимо, що окреслені вище моделі сприяють формуванню чіткого розуміння ефективності реалізації конкурентних стратегій бізнесу, проте їх функціонування залежить від доволі складних систем підтримки оцінювальних процесів з боку інформаційних технологій. Звертаємо увагу на те, що такі системи орієнтовані на постійний моніторинг та обробку змін у реальному часі, що забезпечує їхню адаптивність і відповідність актуальним умовам бізнес-середовища.

Модель "Ернст & Янг" трансформується шляхом інтеграції передових програм моніторингу, які автоматично збирають дані з різних джерел, зокрема фінансових та операційних систем. Це забезпечує можливість відслідковувати зміни у ринковому середовищі в реальному часі та встановлювати актуальні орієнтири для

Таблиця 2. Моделі, що є за певних трансформацій можуть стати основою для комплексної оцінки конкурентних стратегій бізнесу

Модель оцінки	Особливості застосування моделі, що гарантують її цілісність, інтегрованість	Основні ракурси оцінки, що трансформують модель в напрямку мультиперспективності	Підтримка моделі з боку інформаційних технологій, що гарантують динамічність та адаптивність
«Ернст & Янг»	Дозволяє об'єднати в одній оцінювальній структурі показники ефективності управління, параметри фінансових та нефінансових аспектів діяльності суб'єкта бізнесу.	Багатомірність формується через включення у модель стратегічних, операційних та фінансових показників для оцінки динамічних змін в конкурентних стратегіях та адаптації до ринку.	Завдяки інтеграції передових програм моніторингу, що автоматично збирають дані з різних джерел, таких як фінансові та операційні системи, ця модель отримує можливість в реальному часі відстежувати зміни в ринковому середовищі.
«Катерпіллар»	Дозволяє об'єднати в одній оцінювальній структурі індикатори технічних, виробничих і фінансових змін. Враховує стратегію росту та інновації на основі аналізу ринкових трендів.	Багатомірність формується через включення у модель фокуса на внутрішні виробничі процеси, інноваційні можливості та інвестиції в технології з огляду на довгострокові перспективи	Технологічні трансформації включають впровадження систем для збору даних з усіх рівнів виробничих і управлінських процесів, а також інтеграцію із зовнішніми джерелами, що надають інформацію про ринкові зміни і поведінку конкурентів.
«Хьюлетт Паккард»	Дозволяє об'єднати в одній оцінювальній структурі параметри, що визначають ефективність бізнес-моделей, управління технологічними інноваціями та збереження конкурентних переваг.	Багатомірність формується через об'єднання оцінок інноваційних стратегій, технічних досягнень, а також фінансової стабільності та ринкових можливостей.	Технологічні трансформації включають використання хмарних рішень і великих даних для інтеграції різноманітних джерел інформації.
Джайкейс»	Дозволяє об'єднати в одній оцінювальній структурі вимірники стану бізнес-середовища, реалізованості стратегії, операційної діяльності.	Багатомірність формується через об'єднання оцінок бізнес-процесів на всіх рівнях - від стратегічних до операційних. Це дозволяє здійснювати повну і комплексну оцінку конкурентних стратегій.	Технологічна трансформація моделі включає впровадження динамічних інформаційних систем, які автоматично обробляють та аналізують величезні обсяги даних з різних джерел

Джерело: сформовано автором на основі [1; 3—4; 7].

конкурентних стратегій бізнесу. Використання аналітичних інструментів для прогнозування та аналізу трендів дозволяє оперативно коригувати конкурентні стратегії відповідно до економічних і конкурентних умов, забезпечуючи їхню гнучкість і ефективність.

Модель "Катерпіллар" трансформується завдяки впровадженню систем для збору даних з усіх рівнів виробничих і управлінських процесів, а також їх інтеграції із зовнішніми джерелами (за умови, що вони у реальному часі надають інформацію про ринкові зміни і поведінку конкурентів). Завдяки використанню потужних ана-

літичних платформ, модель здатна коригувати конкурентні стратегії відповідно до економічних і конкурентних умов.

Модель "Хьюлетт Паккард" трансформується завдяки використанню хмарних рішень і великих даних для інтеграції різноманітних джерел інформації (таких як фінансові показники, клієнтські відгуки, дані про ринок та конкурентів). Інструменти на основі штучного інтелекту та машинного навчання дозволяють в режимі реального часу коригувати стратегії у відповідь на зміни.

Модель "Джайкейс" трансформується завдяки впровадженню динамічних інформаційних систем, які в реальному часі обробляють та аналізують величезні обсяги даних з різних джерел, включаючи внутрішні операційні системи, зовнішні ринкові фактори. Використання спеціалізованих програм для виявлення трендів, а також платформ для моделювання можливих сценаріїв, дозволяє точно налаштувати конкурентні стратегії.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У межах дослідження звернуто увагу на те, що дотримання принципів комплексної оцінки повністю забезпечується через різноманітні оцінювальні підходи, які охоплюють або дозволяють інтегрувати гнучкі параметри, що забезпечують синтез даних про внутрішні ресурси конкурентних стратегій бізнесу, поведінку споживачів, дії конкурентів, ринкові тенденції та інновації.

Серед основних підходів, що реалізують завдання всебічного та системного аналізу і синтезу даних, ми виділили параметричні моделі, що базуються на сталих перспективах. Серед них: модель *tableau de bord* (Tb), модель Збалансованої системи показників, модель "Піраміда ефективності", модель Ер2м, модель "Квантового вимірювання досягнень", модель Лоренца Мейсела, а також модель "Ділове вікно управління". Доцільність виділення цього підходу зумовлена тим, що, згідно з характеристиками зазначених моделей, кожна з них є багатомірною структурою, яка об'єднує напрями, здатні забезпечити формування повного і точного переліку параметрів, важливих для розуміння змісту застосовуваних бізнесом конкурентних стратегій.

Серед додаткових підходів, що здатні забезпечити виконання завдань системного аналізу конкурентних стратегій бізнесу, ми окреслили такі, що базуються на змінних і гнучких перспективах (орієнтирах, через які здійснюється процес пошуку оцінки). Це, зокрема, "Ернст & Янг", "Катерпіллар", "Хьюлетт-Паккард", "Джайкейс". Доцільність виділення цього підходу зумовлена тим, що, згідно з характеристиками зазначених моделей, вони не обмежені конкретними перспективами, відтак відкриті до трансформацій, які визначають багатомірність відбиття змісту конкурентних стратегій через врахування специфічних умов і потреб бізнесу.

Перспективи подальших досліджень полягають у розвитку інтеграційних моделей комплексної оцінки конкурентних стратегій з використанням новітніх інформаційних технологій для забезпечення більшої адаптивності та точності в умовах динамічного ринкового середовища.

Література:

1. Богдан І. В. Моніторинг ринку програмних продуктів за збалансованою системою показників. *Проблеми науки*. 2010. № 9. С. 40—45.
2. Кизим М.О., Пилипенко А.А., Зінченко В.А. Збалансована система показників. Харків.: ВД "ІНЖЕК", 2007. 192 с.
3. Маслиган О.О., Кулініч Т.В., Сойма С.Ю. Каскадування збалансованої системи показників фінансового потенціалу виробничого підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 23. С. 11—18.
4. Поканевич Ю. В. Методологія та основні концепції розробки "стратегічних карт" розвитку компанії. *Торгівля і ринок України*. 2009. Вип. 28. Т. 2. С. 247—250.
5. Рудич О.О., Герасименко І.О., Ткаченко К.В. Сутність економічної стійкості підприємств та процесу її забезпечення. *Інноваційна економіка*. 2016. № 11—12. С. 74—76.
6. Сендзюк М. А., Науменко І. В. Моделі збалансованої системи показників і технологій їх підтримки. *Проблеми економіки*, 2014. № 2. https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2014-2_0-pages-268_273.pdf
7. Сохацька О. М., Смерека С. В. Особливості формування стратегічних карт підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7826> (дата звернення: 24.11.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.4.21

References:

1. Bogdan, I.V. (2010), "Monitoring the software market using a balanced scorecard", *Problemy nauky*, vol. 9, pp. 40 — 45.
2. Kizim, M.O., Pilipenko, A.A. and Zinchenko, V.A. (2007), *Zbalansovana systema pokaznykiv [The display system has been balanced]*, VD "INZHEK", Kharkiv, Ukraine.
3. Maslygan, O.O., Kulinich, T.V. and Soyma, S.Yu. (2022), "Cascading a balanced system of indicators of the financial potential of a manufacturing enterprise", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 23, pp. 11—18.
4. Pokanevych, Yu.V. (2009), "Methodology and basic concepts of developing "strategic maps" of company development", *Torhivlya i rynek Ukrainy*, vol. 28 (2), pp. 247—250.
5. Rudych, O.O., Herasymenko, I.O. and Tkachenko, K.V. (2016), "The essence of the economic stability of enterprises and the safety of the process", *Innovatsionnaya ekonomika*, vol. 11—12, pp. 74—76.
6. Sendziuk, M.A. and Naumenko, I.V. (2014), "Models of a balanced scorecard and technologies for their support", *Problemy ekonomiky*, vol. 2, available at: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2014-2_0-pages-268_273.pdf (Accessed 24 Nov 2024).
7. Sokhatska, O.M. and Smereka, S.V. (2020), "Peculiarities of forming strategic maps of an enterprise", *Efektivna ekonomika*, vol. 4, available at: <http://www.economy.nay-ka.com.ua/?op=1&z=7826> (Accessed 24 Nov 2024).

Стаття надійшла до редакції 22.12.2024 р.



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>